



An Approach to Punishing Juvenile Offenders

Suwanai Thakumsorn

Rajhabhat Mahasarakham University

E-mail: Suwanai.th@rmu.ac.th

Chartchawan Leerodanawutikun

Rajhabhat Mahasarakham University

E-mail: Chartchawan_lee@rmu.ac.th

Kansine Tipmontien

Rajhabhat Mahasarakham University

E-mail: kansine.it@rmu.ac.th

Suthida Phiukhao

Rajhabhat Mahasarakham University

E-mail: suthida.ph@rmu.ac.th

Chakrapong Limsuwan

Rajhabhat Mahasarakham University

E-mail: chakrapong.li@rmu.ac.th

Pongprach Kesasuwan

Rajhabhat Mahasarakham University

E-mail: Pongprachkesasuwan@gmail.com

Nichapan Pongkhualao

Rajhabhat Mahasarakham University

E-mail: maynichapp@gmail.com

Received	Reviewed	Revised	Accepted
06/10/2025	09/12/2025	25/12/2025	26/12/2025

Abstract

Background and Aims: The current situation indicates a rising number of crimes committed by juveniles, which in many instances are violent offenses such as rape, robbery, aggravated assault, and homicide. This issue is framed by Thailand's Penal Code, wherein Section 73 stipulates that a child not over twelve years of age who commits an



act defined by law as an offense is exempt from punishment. Similarly, Section 74 provides that a child over twelve but not exceeding fifteen years of age is not subject to criminal penalties; instead, the court is empowered to apply alternative measures specifically designed for juveniles. These legal provisions have given rise to significant social concerns. There is a fear that the impunity granted to young offenders may encourage imitative or "copycat" criminal behavior. Furthermore, victims and their families perceive a lack of protection from the state, feeling that these measures are disproportionate to the harm they have suffered and fail to provide a sense of justice.

Methodology: This academic article employs a documentary research methodology, examining literature concerning the concepts of punishment and legal measures for juvenile offenders. The study undertakes a comparative legal analysis of Thai law alongside the laws of several foreign jurisdictions, namely the United States of America, Canada, the French Republic, the People's Republic of China, and the Republic of Korea (South Korea). The data gathered from these sources will be analyzed to propose suitable guidelines for the punishment of juvenile offenders in Thailand.

Results: In Thailand, the punitive measures for offenders aged over twelve but not exceeding fifteen are largely ineffective as a deterrent against imitative criminal behavior among juveniles. Concurrently, victims perceive these measures as inadequate, feeling unprotected by a state that enforces responses disproportionate to the harm they have suffered. In contrast, the approaches in Canada, the French Republic, the People's Republic of China, and the Republic of Korea (South Korea) attempt to align with the UN Convention on the Rights of the Child. This is demonstrated by their adherence to recommendations against imposing criminal penalties on individuals under twelve and by establishing special measures for persons under eighteen, distinct from the adult justice system. Meanwhile, the United States exhibits significant jurisdictional variance, with the age of criminal responsibility differing from state to state. Ultimately, the nations studied offer suitable measures for the supervision and control of juvenile offenders that could be appropriately adapted for implementation in Thailand.

Conclusion: Among the jurisdictions studied, the rehabilitative and restorative framework utilized by the Juvenile and Family Courts of the Republic of Korea presents the most suitable model for adaptation in Thailand. These measures, which prioritize the



rehabilitation of the offender and restoration of harm over purely punitive sanctions, offer a promising approach to reforming Thailand's juvenile justice system.

Keywords: Offenders; Juvenile; Punishing



แนวทางการลงโทษเด็กที่ก่ออาชญากรรม

สุวนัย ทะคำสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อีเมล: Suwanai.th@rmu.ac.th

ชัชววรรณ ลิโรจนวุฒิกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อีเมล: Chartchawan_lee@rmu.ac.th

กานต์สินี ทิพย์มณฑิยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อีเมล: kansine.it@rmu.ac.th

สุธิดา ผิวขาว

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อีเมล: suthida.ph@rmu.ac.th

จักรพงษ์ ลิ้มสุวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อีเมล: chakrapong.li@rmu.ac.th

ปองปรัชญ์ เกษาสุวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อีเมล: Pongprachkesasuwan@gmail.com

นิชาพรรณ ป้องขวเลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อีเมล: maynichapp@gmail.com

Abstract

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: สถานการณ์ปัจจุบันเด็กได้ก่ออาชญากรรมจำนวนเพิ่มขึ้น และหลายครั้งเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรง เช่น การข่มขืนกระทำชำเรา การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ การทำร้ายร่างกายให้ได้รับบาดเจ็บสาหัส และการฆ่าผู้อื่น ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาไทยมาตรา 73 บัญญัติว่าเด็กอายุยังไม่เกิน 12 ปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ และมาตรา 74 บัญญัติว่าเด็กอายุเกิน 12 ปี แต่ยังไม่เกิน 15 ปี ที่กระทำความผิดจะไม่ต้องรับโทษทางอาญา แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการอย่างอื่น ด้วยวิธีการสำหรับเด็ก ทำให้เกิดประเด็นทางสังคมว่าหากเด็กกระทำความผิด



ทางอาญาแล้วไม่ต้องรับโทษ จะก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ อีกทั้งผู้เสียหายหรือญาติผู้เสียหายรู้สึก
ว่าไม่ได้รับการปกป้องจากรัฐที่บังคับมาตรการดังกล่าวที่ไม่ได้สัดส่วนกับฝ่ายผู้เสียหาย

ระเบียบวิธีวิจัย: บทความนี้เป็นบทความวิชาการ ใช้การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษและมาตรการเกี่ยวกับเด็กที่ก่ออาชญากรรมของกฎหมายประเทศไทย และกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐเกาหลีใต้ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้แนวทางการลงโทษเด็กที่ก่ออาชญากรรมของประเทศไทย

ผลการวิจัย: การลงโทษเด็กอายุเกิน 12 ปีแต่ไม่เกิน 15 ปีที่ก่ออาชญากรรมในประเทศไทยค่อนข้างจะไม่สามารถป้องกันมิให้เด็กมีพฤติกรรมเลียนแบบในการกระทำความผิด และฝ่ายผู้เสียหายรู้สึกว่าได้
รับการปกป้องจากรัฐที่บังคับมาตรการดังกล่าวที่ไม่ได้สัดส่วนกับฝ่ายผู้เสียหาย สำหรับแนวทางการ
ลงโทษเด็กที่ก่ออาชญากรรมในแคนาดา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐ
เกาหลีใต้ พยายามปฏิบัติให้สอดคล้องกับคำแนะนำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่แนะนำให้ไม่ควรลงโทษ
ทางอาญาแก่บุคคลอายุต่ำกว่า 12 ปี และบุคคลที่อายุไม่เกิน 18 ปีควรมีมาตรการพิเศษเกี่ยวกับเด็ก
และเยาวชนแยกต่างหากจากผู้ใหญ่

ในขณะที่สหรัฐอเมริกามีเกณฑ์อายุที่แตกต่างกันไปตามแต่ละมลรัฐ และในประเทศที่ได้ทำการศึกษามา
นั้น มีมาตรการเกี่ยวกับการควบคุมหรือดูแลเด็กในการก่ออาชญากรรมที่เหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้
กับประเทศไทย

สรุปผล: แนวทางมาตรการแก้ไขฟื้นฟูที่ศาลเยาวชนและครอบครัวของสาธารณรัฐเกาหลีใต้มีความ
เหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้เป็นแนวทางการลงโทษเด็กที่ก่ออาชญากรรมของประเทศไทย

คำสำคัญ : อาชญากรรม; เด็ก; การลงโทษ

บทนำ

การกระทำของบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น อาจเป็นความเสียหายทางแพ่งที่
ผู้กระทำความผิดต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย หรือความผิดทางกฎหมายอาญาที่ผู้กระทำความผิด
ต้องรับโทษตามกฎหมาย หรือเป็นทั้งความเสียหายทางแพ่งและความผิดทางอาญาในการกระทำครั้ง
เดียวนั้น ความเสียหายทางแพ่ง คือการกระทำที่ทำให้ผู้อื่นเสียหาย ให้เสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน
อนามัย เสรีภาพ สิทธิ อย่างหนึ่งอย่างใด โดยผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ
จึงเป็นการกระทำละเมิด จำต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนทางแพ่งให้แก่ผู้เสียหาย เช่น ผลอดเงินต้นตู้ชั้น
วางขายคอมพิวเตอร์ ทำให้คอมพิวเตอร์ตกพื้นเสียหาย ส่วนการกระทำทางอาญาคือ การกระทำหรือไม่
กระทำการใด ๆ ที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดและต้องได้รับโทษ หากการกระทำดังกล่าวเป็น
ความผิดชั่วร้ายในตัวเอง (Mala in Se) เรียกได้ว่าเป็น อาชญากรรม ซึ่งจะมีบทลงโทษที่หนัก เช่น ฆ่าคน



ตาย ทำร้ายร่างกาย ช่มชืดกระทำความผิด แต่หากเป็นการกระทำที่ไม่ถึงขั้นความผิดชั่วร้ายในตัวเอง แต่เพียงเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามทางกฎหมายเท่านั้น (Mala Prohibita) บทลงโทษจะไม่หนัก (เกียรติจร วัจนะสวัสดิ์, 2562) เช่น การจำหน่ายสุราในช่วงเวลาที่ห้าม การสูบบุหรี่ในที่ห้าม การฝ่าฝืนกฎจราจร เป็นต้น

ปัจจุบันการก่อเหตุอาชญากรรมที่กระทำโดยเยาวชนหรือเด็กมีข่าวปรากฏเพิ่มมากขึ้น และมีความรุนแรงไม่ต่างจากการกระทำของผู้ใหญ่ เช่น “วันที่ 3 ตุลาคม 2566 มีรายงานว่า มีเสียงคล้ายปืนดังขึ้นหลายนัด ภายในห้างสยามพารากอน ส่งผลให้ประชาชนที่มาจับจ่ายใช้สอย ต่างแตกตื่นและวิ่งออกจากห้าง หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ได้เข้าไปยังพื้นที่ ก่อนที่จะสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ สามารถจับกุมคนร้ายได้ 1 ราย อายุ 14 ปี ใช้อาวุธปืนสั้นยิงประชาชนเสียชีวิต 2 ราย และบาดเจ็บ 5 ราย” (Benar News, 23 สิงหาคม 2568) ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ก่อเหตุในห้างสรรพสินค้าหรูกลางกรุงเทพมหานคร หรือกรณีกลุ่มเยาวชนจังหวัดสระแก้วที่ก่อเหตุคดีฆาตกรรมป่าคนเก็บขยะสติไม่สมประกอบนั้น พบว่าก่อเหตุมาแล้วเจ็ดถึงแปดคดี ทั้งคดีฆาตกรรม ช่มชืดกระทำความผิด กระทำอนาจาร ทำร้ายร่างกาย” (Thai PBS, 23 สิงหาคม 2568)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รวบรวมข้อมูล การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในห้วงปี พ.ศ.2559 – 2566 พบว่า กลุ่มคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย รวมทั้งสิ้น 4,318 คดี โดยอายุที่กระทำความผิดสูงสุด ได้แก่ อายุ 18 ปี (1,398 คดี) อายุ 17 ปี (1,025 คดี) อายุ 16 ปี (805 คดี) ตามลำดับ โดยพบว่า มีผู้กระทำความผิดที่อายุต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 20 คดี และพบว่า ห้วงอายุ 10 – 18 ปี ตั้งแต่ พ.ศ.2560 เป็นต้นมา เริ่มสูงขึ้น โดยเป็นความผิดทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตายสูงถึง 1,860 คดี จะเห็นได้ว่าแนวโน้มการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในคดีอุกฉกรรจ์ ชีวิตหรือร่างกาย มีแนวโน้มสูงขึ้น และเกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิดผู้อายุน้อยลง (กองสารนิเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2567) จากเหตุการณ์และข้อมูลที่ปรากฏทำให้ประชาชนมองว่ากฎหมายในปัจจุบันล้าหลังไม่ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ซึ่งเห็นว่าเยาวชนและเด็กในปัจจุบันมีความคิดความอ่านโตเร็วกว่าเด็กยุคก่อน

ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีกฎหมายหลายฉบับบัญญัติให้เยาวชนและเด็ก ตลอดจนผู้ปกครองที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ดูแลเยาวชนและเด็กต้องรับผิดชอบอยู่แล้ว แต่ก็เห็นว่ยังไม่เพียงพอในการลงโทษและการชดเชย และยังกรณีผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งเป็นเด็กตามกฎหมายอาญา ได้กระทำความผิดทางอาญา กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดได้ แต่ไม่ต้องรับโทษทางอาญา เมื่อเกิดกรณีเด็กกระทำความผิดที่รุนแรง แต่เด็กไม่ต้องรับโทษ จึงเป็นปัญหาข้อกฎหมายว่า การกำหนดให้เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีไม่ต้องรับโทษทางอาญาในปัจจุบันนี้ มีความเหมาะสมแล้วหรือไม่ กฎหมายมุ่งคุ้มครองแต่ผู้กระทำความผิด ส่วนผู้ถูกกระทำได้รับการคุ้มครองปกป้องจากรัฐเพียงพอเหมาะสมแล้วหรือไม่ ดังนั้นแล้ว จึงเห็นควรศึกษาวิวัฒนาการของการลงโทษเด็กตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และกฎหมายของต่างประเทศเกี่ยวกับ



ลงโทษเด็ก เพื่อนำมาสู่แนวทางในการแก้ไขกฎหมายควบคุมและใช้เป็นบทลงโทษที่เหมาะสมกับเด็กต่อไป

ความรับผิดชอบของเด็กตามกฎหมายตราสามดวง

การปกครองบ้านเมืองจะต้องมีกฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลปกครอง ความประพฤติของประชาชน เมื่อมีการตั้งราชธานีใหม่กรุงเทพมหานครฯ รัชกาลที่ 1 ได้ทรงโปรดให้มีการชำระกฎหมายแต่ครั้งสมัยอยุธยาให้มีความถูกต้องและเป็นธรรมยิ่งขึ้น แล้วได้รวบรวมขึ้นเป็นกฎหมายตราสามดวงใช้บังคับ ซึ่งกฎหมายตราสามดวงมีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ พระธรรมศาสตร์ พระราชศาสตร์ และพระราชนิติศาสตร์ ในส่วนของกฎหมายลักษณะวิวาทตีต่่า ได้บัญญัติการกระทำความผิดลักษณะต่าง ๆ และวิธีการลงโทษไว้ในพระราชศาสตร์ โดยการกระทำความผิดนั้นมิได้แยกเป็นความรับผิดชอบทางแพ่งหรือความผิดอาญา แต่ถือว่าเป็นการละเมิดพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ (หยก พรกระแสน, 2556, น. 6) ในส่วนของการลงโทษเด็กในกรณีกระทำความผิดนั้น มีบัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่งเด็กต่อด็กวิวาทต่อกันให้พ่อแม่ห้ามปราม ถ้าพ่อแม่ฝ่ายเด็กข้างหนึ่ง ไปตีบุตรท่านอีกข้างหนึ่งไซ้ ให้ไหมผู้ตีนั้น โดยกรมศักดิ์ทวิคุณ เหตุว่าเด็กไม่รู้ผิดแลชอบ ถ้าเด็กตีกันมีบาดเจ็บไซ้ให้พิเคราะห์ดูเด็กผู้ตีผู้เจ็บนั้น ถ้าเท่ากันอย่าให้มีโทษแก่มันเลย เหตุเป็นเด็กด้วยกัน ถ้าเด็กผู้ตีใหญ่ไซ้ ให้ทำขวัญเสียค่าน้ำมัน ให้แก่มันผู้น้อย อนึ่ง เด็ก 7 เฒ่า 70 เป็นคนหลงไหล ไปด่าตีท่านๆ มิให้มีโทษ แต่ให้นายบ้านนายเมืองช่วยว่ากล่าวให้สมัคสมมาผู้เจ็บโดยสมควร”

มาตรานี้สามารถแยกได้ 4 บัญญัติ สามารถแยกตีความได้ดังนี้

บัญญัติที่ 1 “เด็กต่อด็กวิวาทต่อกันให้พ่อแม่ห้ามปราม ถ้าพ่อแม่ฝ่ายเด็กข้างหนึ่ง ไปตีบุตรท่านอีกข้างหนึ่งไซ้ ให้ไหมผู้ตีนั้น โดยกรมศักดิ์ทวิคุณ เหตุว่าเด็กไม่รู้ผิดแลชอบ”

ถอดความได้ว่า กรณีเด็กกับเด็กวิวาททะเลาะกันให้บิดามารดาห้ามปราม ถ้าบิดามารดาฝ่ายเด็กข้างหนึ่งไปตีบุตรของอีกฝ่าย ให้ปรับค่าสินไหมทดแทนผู้ตีนั้นเป็นจำนวนสองเท่าของศักดินาผู้ถูกตี เหตุเพราะการทะเลาะวิวาทของเด็กนั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้เป็นปกติตามประสาเด็กๆ ที่เล่นด้วยกันอาจทะเลาะกันได้ด้วยความยังมิรู้ความ หรืออาจจะเรียกว่าไม่รู้สำนึกในการกระทำ

บัญญัติที่ 2 “ถ้าเด็กตีกันมีบาดเจ็บไซ้ให้พิเคราะห์ดูเด็กผู้ตีผู้เจ็บนั้น ถ้าเท่ากันอย่าให้มีโทษแก่มันเลย เหตุเป็นเด็กด้วยกัน”

ถอดความได้ว่า ถ้าเด็กตีกันร้ายร่างกายกันได้รับบาดเจ็บ ก็ให้พิจารณาว่า ถ้าเด็กที่ตีกันมีอายุเท่ากัน ไม่ต้องมีโทษเพราะเป็นเด็กด้วยกัน

บัญญัติที่ 3 “ถ้าเด็กผู้ตีใหญ่ไซ้ ให้ทำขวัญเสียค่าน้ำมัน ให้แก่มันผู้น้อย”



ถอดความได้ว่า ถ้าเด็กที่มีอายุน้อยกว่าเป็นผู้ที่ทำร้ายร่างกายเด็กที่มีอายุน้อยกว่า ให้เด็กที่มีอายุน้อยกว่าเสียค่ายา ค่ารักษาพยาบาลแก่เด็กที่มีอายุน้อยกว่า แต่มิได้ให้จ่ายค่าสินไหมทดแทนนอกเหนือจากค่ายาค่ารักษา เหตุเพราะเป็นเรื่องของเด็กทะเลาะวิวาทกัน

บัญญัติที่ 4 “อนึ่ง เด็ก 7 เฒ่า 70 เป็นคนหลงไหล ไปด่าตีท่านๆ มิให้มิโทษ แต่ให้นายบ้านนายเมืองช่วยวักกล่าวให้สมัคสมมาผู้เจ็บโดยสมควร”

ถอดความได้ว่า เด็กอายุไม่เกิน 7 ขวบ เป็นผู้ไร้เดียงสา ส่วนคนแก่ตั้งแต่อายุ 70 ปีขึ้นไปเป็นคนเลอะเลือน หากบุคคลเหล่านี้ไปด่า ไปตีทำร้ายร่างกายคนอื่น มิให้ถือเอาโทษ แต่ให้นายบ้านนายเมืองช่วยวักกล่าวให้ขอขมาต่อผู้ได้รับบาดเจ็บหรือถูกด่าตามสมควร

ดังนั้นกฎหมายตราสามดวงการกระทำของเด็กที่อายุยังไม่เกิน 7 ปี กระทำความผิดมิให้ถือเป็นความผิดและไม่ต้องรับโทษ

ความรับผิดของเด็กยุคประมวลกฎหมาย

ในวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2451 ได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายฉบับแรกของไทยคือกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เป็นการเปลี่ยนแปลงกฎหมายอาญาของไทยสู่ระบบกฎหมายแบบรัฐสมัยใหม่ (หยุด แสงอุทัย, 2561, น.13) ได้บัญญัติกำหนดอายุของเด็กไว้ในมาตรา 56 ถึง 58 “มาตรา 56 ถ้าเด็กอายุไม่ถึงเจ็ดขวบกระทำความผิด ท่านว่ามิใช่ผู้ผิดและชอบ อย่าให้ลงอาญาแก่มันเลย” อันเป็นข้อกำหนดเด็ดขาดของกฎหมาย แม้ในความเป็นจริงเด็กจะมีความรู้สึกผิดชอบก็ลงโทษเด็กไม่ได้ (เพ็งอ้าง, น. 179) “มาตรา 57 เด็กอายุกว่าเจ็ดขวบ แต่ยังไม่เกินสิบสี่ขวบ กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ...” “มาตรา 58 เด็กอายุกว่าสิบสี่ขวบ แต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดขวบกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้สึกผิดชอบของเด็กนั้นแล้วศาลจะจัดการตามความในมาตรา 57 หรือจะลงโทษเด็กนั้นโดยลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงก็หนึ่งก็ได้”

ในส่วนของความรับผิดทางแพ่งได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ.2466 ได้บัญญัติให้เด็กต้องรับผิดทางแพ่งไว้ใน “มาตรา 429 บัญญัติไว้ว่า บุคคลใดแม้ไร้ความสามารถเพราะเหตุเป็นผู้เยาว์หรือวิกลจริตก็ยังคงรับผิดในผลที่ตนทำละเมิด บิดามารดาหรือผู้อนุบาลของบุคคลเช่นว่านี้ย่อมต้องรับผิดร่วมกับเขาด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลซึ่งทำอยู่นั้น”

เมื่อเข้าสู่ยุคประมวลกฎหมาย การกระทำผิดของบุคคลได้ถูกแยกเป็นความผิดอาญาและความรับผิดทางแพ่งออกจากกัน ในส่วนของเด็กกฎหมายอาญาได้กำหนดให้อายุต่ำกว่าเจ็ดปีกระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ เด็กอายุกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินสิบสี่ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้น



ไม่ต้องรับโทษ และเด็กอายุกว่าสิบสี่ปี แต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปีกระทำความผิดอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด จะไม่ต้องรับโทษก็ได้หรือให้ได้รับโทษโดยลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง

ความรับผิดของเด็กยุคปัจจุบัน

ปัจจุบันได้ยกเลิกกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 แล้วได้ประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ใช้บังคับแทน ส่วนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังคงใช้ฉบับ พ.ศ. 2466 เช่นเดิม ความรับผิดทางแพ่งจึงยังหลักการเดิม ในส่วนของกระทำความผิดของเด็กทางอาญามีการบัญญัติกำหนดอายุของเด็กไว้ในมาตรา 73 และ 74 ซึ่งกำหนดอายุเด็กให้ต้องมีความผิดและรับโทษได้บัญญัติไว้เหมือนกับกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ต่อมาปี พ.ศ. 2551 ได้มีการแก้ไขกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2551 มีการแก้ไขอายุให้มีการขยายอายุเพิ่มขึ้นเป็นสิบปีกระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ ต่อมามีการแก้ไขพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 29) พ.ศ. 2565 ขยายอายุเป็นสิบสองปีกระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ และมีการแก้ไขให้เด็กอายุกว่าสิบสองปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปีกระทำความผิดไม่ต้องรับโทษแต่ให้ศาลมีอำนาจดำเนินการว่ากล่าวตักเตือน วางข้อกำหนดไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดซึ่งต้องไม่เกินสามปี หรือส่งตัวเด็กนั้นไปยังสถานศึกษา สถานฝึกและอบรม สถานแนะนำทางจิต หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็ก

“มาตรา 73 บัญญัติไว้ว่า เด็กอายุยังไม่เกินสิบสองปี กระทำความผิดอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ”

“มาตรา 74 บัญญัติไว้ว่า เด็กอายุกว่าสิบสองปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำความผิดอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการ ดังต่อไปนี้...”

ซึ่งเป็นการแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะทั่วไป ฉบับที่ 10 (ค.ศ. 2007) (General Comment No. 10 (2007) Children’s rights in juvenile justice) ที่ออกตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child - CRC) และประเทศไทยได้ตอบรับและให้คำมั่นโดยสมัครใจที่จะปฏิบัติตามภายใต้ กลไก Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ 2 (พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563) เพื่อให้เด็กที่เป็นผู้ต้องหาอายุไม่ถึงเกณฑ์จะต้องรับโทษทางอาญาให้สามารถออกจากกระบวนการยุติธรรม และเป็นการปฏิบัติในการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมกับลักษณะของการกระทำความผิดของเด็กตามหลักอาชญาวิทยา

ส่วนความรับผิดทางแพ่งยังคงใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2466 มาตรา 429 เช่นเดิม โดยมีคำพิพากษาศาลฎีกาให้เด็กที่มีอายุเพียง 4 ขวบต้องรับผิดทางแพ่งแล้ว ปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2076/2518 บิดาไม่ดูแลบุตรอายุ 4 ขวบ ปลอมยืมไปเล่นในบริเวณที่เด็กเล่นไม้หึงจนได้รับอันตราย เป็นความผิดของบิดารวมอยู่ด้วย ศาลลดค่าเสียหายที่ผู้ทำละเมิดต้องใช้ลงได้



กฎหมายระหว่างประเทศ

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (UN Convention on the Rights of the Child 1989: CRC) เป็นอนุสัญญาที่เป็นข้อตกลงด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ได้รับการยอมรับมากถึง 196 ประเทศ อนุสัญญานี้ประกอบได้ไปด้วย 54 ข้อ ประกอบด้วยสาระสำคัญเรื่องสิทธิของเด็ก 4 ด้าน ได้แก่ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการปกครองคุ้มครอง สิทธิในการพัฒนา และสิทธิในการมีส่วนร่วม ซึ่งเรื่องอายุของเด็ก ข้อ 1 บัญญัติไว้ว่า เด็กหมายถึงมนุษย์ทุกคนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านี้ตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น

เด็กโดยเหตุที่ยังไม่เติบโตเต็มที่ทั้งทางร่างกายและจิต จึงต้องการพิทักษ์และการดูแลเป็นพิเศษ รวมถึงต้องการการคุ้มครองทางกฎหมายที่เหมาะสมทั้งก่อนและหลังการเกิด มีบัญญัติไว้ในข้อ 40(3) ให้ชาติสมาชิกกำหนดอายุขั้นต่ำของเด็กที่จะถูกลงโทษหรือฟ้องร้องดำเนินคดีทางอาญา (Convention on the Rights of the Child - CRC) ซึ่งประเทศไทยลงนามภาคยานุวัติรับรองเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กไม่ได้กำหนดตัวเลขชัดเจน คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ (Committee on the Rights of the Child) ซึ่งเป็นองค์กรผู้เชี่ยวชาญที่ติดตามการปฏิบัติตามอนุสัญญา ได้ให้คำแนะนำที่ชัดเจนใน คำแนะนำทั่วไป ฉบับที่ 24 (General Comment No. 24) ว่าอายุขั้นต่ำของความรับผิดชอบทางอาญา ไม่ควรต่ำกว่า 14 ปี และอายุที่ต่ำกว่า 12 ปีนั้นเป็นสิ่งที่นานาชาติ "ไม่อาจยอมรับได้"

กฎหมายต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา รัฐบาลกลางไม่มีศาลเด็ก แต่กฎหมายตาม United States Code หมวด 403 ผู้กระทำความผิดเด็ก มาตรา 5031 นิยามว่า "เด็ก" หมายถึงบุคคลที่อายุไม่เกินสิบแปดปี ในทางพิจารณาคดีของศาลเด็กในสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่ถือหลักกฎหมายทั่วไป (Common Law) โดยถือว่าอายุ 7 ปีลงมาไม่มีความผิดทางอาญา ซึ่งแต่ละมลรัฐกำหนดอายุขั้นต่ำที่แตกต่างออกไป และบางมลรัฐไม่มีการกำหนดอายุขั้นต่ำในการกระทำความผิดของเด็กไว้ ศาลจึงมีอำนาจในการตัดสินการกระทำความผิดของทุกช่วงอายุ หากศาลเห็นว่าการกระทำความผิดนั้นเป็นความผิดที่ร้ายแรง (ธรรมณ อยุธยา, 2564, น.71-73) เช่น รัฐเท็กซัส ถืออายุขั้นต่ำ 10 ปี

แคนาดา ประมวลกฎหมายอาญา (Criminal Code of Canada) เป็นกฎหมายระดับสหพันธรัฐที่กำหนดความผิดทางอาญาและบทลงโทษในแคนาดา มาตรา 13 บัญญัติเป็นหลักไว้ว่า "บุคคลอายุต่ำกว่า 12 ปี จะถูกพิพากษาว่ามีความผิดไม่ได้" ส่วนบุคคลอายุตั้งแต่อายุ 12 ถึง 18 ปี จัดว่าเป็นเยาวชนให้รับผิดชอบทางอาญาได้ แต่ตามมาตรการทางอาญาของพระราชบัญญัติความยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน ค.ศ. 2003 (The Youth Criminal Justice Act ค.ศ. 2003) ได้



เปลี่ยนแปลงเกณฑ์อายุจากกำหนดให้เด็กที่มีอายุตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไปสามารถรับโทษทางกฎหมายได้ เปลี่ยนเป็นเด็กหรือเยาวชนที่จะรับโทษตามกฎหมายได้ จะต้องมียุติตั้งแต่ 12 ปี ขึ้นไป ส่วนเด็กหรือเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปี เมื่อกระทำความผิดอาญา จะไม่ถูกดำเนินคดีอาญา แต่กฎหมายจะกำหนดให้ใช้วิธีการอื่นแทน เช่น การให้นักสังคมสงเคราะห์ช่วยเหลือ ช่วยแนะนำครอบครัวของเด็ก แต่หากครอบครัวเด็กไม่สามารถดูแลได้ อาจมีการจัดให้เด็กได้รับการสงเคราะห์ ทั้งจะต้องไม่มีการเปิดเผยชื่อหรือข้อมูลเด็ก เยาวชน ผู้กระทำความผิดต่อสาธารณะ (พิชยนต์ นิพาสพงษ์, 2563)

สาธารณรัฐฝรั่งเศส มาตรการทางอาญาได้มีการแก้ไขครั้งใหญ่ โดยใช้บังคับในปี 2562 คือประมวลกฎหมายว่าด้วยกระบวนกรยุติธรรมทางอาญาสำหรับผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้เยาว์ (Code de la justice penale des mineurs/ Code of Criminal justice for Minors) และมีการแก้ไขกฎหมายอาญาฝรั่งเศสให้มีความสอดคล้องกันและมีใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 30 กันยายน 2564 ซึ่งหลักความรับผิดชอบของเด็กและเยาวชนตามกฎหมายฝรั่งเศส บัญญัติไว้ในมาตรา 122-8 แห่งประมวลกฎหมายฝรั่งเศส กำหนดว่าผู้เยาว์ซึ่งมีความสามารถในการตัดสินใจกระทำความผิด สามารถมีความรับผิดชอบทางอาญาได้ โดยไม่กำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำ ดังนั้น ผู้เยาว์ต้องรับผิดชอบทางอาญาหรือเป็นมูลพินิจของศาล แต่อย่างไรก็ตามตามประมวลกฎหมายแพ่งของฝรั่งเศส มาตรา L11-1 กำหนดสันนิษฐานไว้ว่าผู้เยาว์อายุต่ำกว่า 13 ปี เป็นผู้ไม่มีความสามารถในการตัดสินใจกระทำความผิด และสันนิษฐานว่าผู้เยาว์อายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป เป็นผู้มีความสามารถในการตัดสินใจกระทำความผิดได้ ถึงกระนั้นก็ตามผู้เยาว์อายุต่ำกว่า 13 ปีที่ถูกหักล้างข้อสันนิษฐานได้ว่ามีความสามารถในการกระทำความผิด ก็ไม่สามารถถูกลงโทษทางอาญาได้ ตามมาตรา L11-4 คือต้องใช้มาตรการให้การศึกษาและอบรม (พิมพ์สุรางค์ ชนิทรลีลา, 2565, น. 98-100)

สาธารณรัฐประชาชนจีน กฎหมายอาญาของจีนระบุว่า บุคคลมีอายุครบ 16 ปีบริบูรณ์ จะต้องรับผิดชอบทางอาญา ส่วนการกระทำความผิดร้ายแรง อายุขั้นต่ำของเด็กที่ต้องรับโทษทางอาญา เดิมทีกฎหมายอาญาของจีนกำหนดอายุขั้นต่ำไว้ที่ 14 ปี มีการเปลี่ยนแปลงล่าสุดนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2564 ได้มีการแก้ไขกฎหมายอาญาของประเทศจีนเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 11 (สำนักข่าวซินหัว. 2564) มีชื่อว่า "ประมวลกฎหมายอาญาแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Criminal Law of the People's Republic of China B.E. 1997) ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่กำหนดความผิดทางอาญาและบทลงโทษในประเทศจีน มาตรา 17 โดยลดอายุขั้นต่ำลงมาอยู่ที่ 12 ปี สำหรับการกระทำความผิดร้ายแรงบางประเภท (National People's Congress – NPC, 2021)

สำหรับการกระทำความผิดร้ายแรงบางประเภท โดยความผิดร้ายแรงที่เด็กอายุ 12-14 ปี อาจต้องรับโทษทางอาญา ได้แก่ ฆาตกรรมโดยเจตนา (Intentional homicide) การกระทำที่ทำให้ผู้อื่นเสียชีวิตโดยมีเจตนาฆ่า ทำร้ายผู้อื่นโดยเจตนาจนเสียชีวิต (Intentionally inflicting bodily harm resulting in death) การกระทำที่ทำให้ร้ายร่างกายผู้อื่นโดยเจตนา จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นเสียชีวิต ทำร้าย



ผู้อื่นอย่างรุนแรงโดยใช้วิธีที่โหดร้ายเป็นพิเศษ (Intentionally inflicting grievous bodily harm by especially cruel means) การกระทำที่ทำให้ร้ายร่างกายผู้อื่นอย่างรุนแรง โดยใช้วิธีที่โหดร้ายทารุณเป็นพิเศษ การข่มขืน การปล้นชิงทรัพย์ ค้ายาเสพติด วางเพลิง และวางระเบิด อย่างไรก็ตาม การที่จะให้เด็กในช่วงอายุ 12-14 ปี รับโทษทางอาญานั้น จะต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานอัยการประชาชนสูงสุด (SPP) ซึ่งจะพิจารณาถึงความร้ายแรงของการกระทำ และปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564)

สาธารณรัฐเกาหลีใต้ กฎหมายอาญา มาตรา 9 บัญญัติไว้ว่าการกระทำของบุคคลอายุต่ำกว่า 14 ปี จะไม่ถูกลงโทษ นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติเยาวชนของเกาหลีใต้ ค.ศ. 1958 (Juvenile Act, 1958) โดยเฉพาะการแก้ไขเพิ่มเติมในปี ค.ศ. 2007 ได้กำหนดกลุ่มอายุไว้โดยมีการแก้ไขกลุ่มอายุไว้ คือ เด็กอายุต่ำกว่า 10 ปี ไม่มีความผิดใด ๆ อายุ 10 ถึง 13 ปี ซึ่งจะไม่ได้รับโทษทางอาญาแต่จะได้รับมาตรการคุ้มครองแทน (Protective Dispositions) และอายุ 14 ถึง 18 ปี ซึ่งจะต้องรับผิดทางอาญาแต่จะได้รับโทษไม่เท่าผู้ใหญ่และมีเพดานโทษสูงสุดที่ชัดเจน เช่น คดีฆาตกรรมจะได้รับโทษสูงสุดไม่เกิน 20 ปี

มาตรการคุ้มครอง "Protective Dispositions" คือ มาตรการแก้ไขฟื้นฟูที่ศาลเยาวชนและครอบครัวใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อ ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและส่งเสริมการเติบโตอย่างมีคุณภาพ แทนการลงโทษทางอาญา สิ่งสำคัญที่สุดคือมาตรการเหล่านี้ "ไม่ใช่โทษทางอาญา" และจะไม่ถูกบันทึกเป็นประวัติอาชญากรรม ทำให้เยาวชนยังมีโอกาสเติบโตและกลับคืนสู่สังคมได้โดยไม่มีมลทินติดตัว

พระราชบัญญัติเยาวชนเกาหลีใต้ ฉบับแก้ไขปี ค.ศ. 2020 (Juvenile Act, 2020) มาตรา 32 ได้กำหนดมาตรการคุ้มครองไว้ 10 ระดับ โดยเรียงจากเบาที่สุดไปหาหนักที่สุด ศาลสามารถใช้มาตรการเดียวหรือหลายมาตรการร่วมกันก็ได้ ดังนี้ 1.มอบให้อยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นที่เหมาะสม 2.สั่งให้เข้ารับการอบรม/ฟังบรรยาย (Attend a lecture) 3.สั่งให้ทำงานบริการสังคม (Community service) 4.คุมความประพฤติระยะสั้น (Short-term probation) 5.คุมความประพฤติระยะยาว (Long-term probation) 6.ส่งตัวไปยังสถานสงเคราะห์เด็ก หรือสถานคุ้มครองเยาวชนอื่น ๆ 7.ส่งตัวไปรับการรักษา ในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล 8.ส่งตัวไปยังศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชน (Juvenile Reformatory) ระยะสั้น (ไม่เกิน 1 เดือน) 9.ส่งตัวไปยังศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชน ระยะสั้น (ไม่เกิน 6 เดือน) (Juvenile Reformatory) 10.ส่งตัวไปยังศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชน ระยะยาว (ไม่เกิน 2 ปี) (Juvenile Reformatory)



ตารางที่ 1 เปรียบเทียบเกณฑ์อายุที่ถูกกลืนโทษทางอาญาได้

ประเทศ	อายุที่ถูกกลืนโทษทางอาญาได้
ไทย	15 ปีขึ้นไป
สหรัฐอเมริกา	ไม่ระบุขั้นต่ำ
แคนาดา	12 ปีขึ้นไป
สาธารณรัฐฝรั่งเศส	13 ปีขึ้นไป
สาธารณรัฐประชาชนจีน	16 ปีขึ้นไป ยกเว้นความผิดร้ายแรงบางประเภท กำหนด 12 ปีขึ้นไป
สาธารณรัฐเกาหลีใต้	14 ปีขึ้นไป อายุ 10 – 13 ปีจะได้รับมาตรการคุ้มครองแทน

แนวทางการปรับปรุงกฎหมายอาญาของประเทศไทย

สถานการณ์ปัจจุบันการก่อเหตุอาชญากรรมที่กระทำโดยเยาวชนหรือเด็กมีเพิ่มมากขึ้น การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในห้วงปี พ.ศ.2559 – 2566 พบว่า กลุ่มคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย รวมทั้งสิ้น 4,318 คดี โดยอายุที่กระทำความผิดสูงสุด ได้แก่ อายุ 18 ปี (1,398 คดี) อายุ 17 ปี (1,025 คดี) อายุ 16 ปี (805 คดี) ตามลำดับ โดยพบว่ามีผู้กระทำความผิดที่อายุต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 20 คดี และพบว่าห้วงอายุ 10 – 18 ปี ตั้งแต่ พ.ศ.2560 เป็นต้นมาเริ่มสูงขึ้น โดยเป็นความผิดทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตายสูงถึง 1,860 คดี แนวโน้มการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในคดีอุกฉกรรจ์ ชีวิตหรือร่างกาย มีแนวโน้มสูงขึ้น และเกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิดผู้น้อยลง จากเหตุการณ์และข้อมูลที่ปรากฏทำให้ประชาชนมองว่ากฎหมายในปัจจุบันล้าหลังไม่ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ซึ่งเห็นว่าเยาวชนและเด็กมีการกระทำความผิดขั้นรุนแรงไม่ต่างจากการกระทำของผู้ใหญ่ โดยเฉพาะเด็กที่มีอายุไม่เกิน 15 ปีที่เมื่อก่อเหตุอาชญากรรมขึ้นมาแต่ไม่ต้องรับการลงโทษทางอาญา ด้วยประมวลกฎหมายอาญามาตรา 73 บัญญัติให้เด็กอายุไม่เกินสิบสองปีกระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ และมาตรา 74 เด็กอายุกว่าสิบสองปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการอย่างอื่น ด้วย “วิธีการสำหรับเด็ก” คือ ว่ากล่าวตักเตือนเด็ก ว่ากล่าวตักเตือนผู้ปกครอง หากผู้ปกครองมีศักยภาพดูแลได้ จะส่งกลับไปให้ผู้ปกครองดูแล โดยมีเงื่อนไขที่ศาลสามารถกำหนดมาตรการการคุ้มครองประพฤติดูแลเด็ก หรือแต่งตั้งพนักงานคุ้มครองประพฤติดูแล และผู้ปกครองจะต้องจ่ายค่าปรับหากเด็กก่อเหตุอีก ถ้าเด็กไม่มีผู้ปกครอง หรือผู้ปกครองไม่มีศักยภาพในการดูแลเด็กได้ ศาลสามารถสั่งให้เด็กไปอยู่ในความดูแลของบุคคลหรือองค์กรที่ศาลเห็นสมควรว่าจะดูแล ตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดได้ หรือส่งตัวเด็กไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและ



อบรม หรือสถานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็กตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่ให้เกินกว่าวันที่เด็กนั้นจะมีอายุครบสิบแปดปี กล่าวโดยสรุปคือเด็กที่อายุไม่เกินสิบห้าปีกระทำความผิดไม่ต้องรับโทษทางอาญานั้นเอง ทำให้เกิดคำถามว่า มาตรดังกล่าวเพียงพอหรือไม่ การไม่มีมาตรการลงโทษทางอาญาต่อเด็กที่ก่ออาชญากรรมนั้น เหมาะสมกับปัจจุบันที่เด็กมีความสามารถรับรู้เท่าทันสถานการณ์ไม่ต่างจากผู้ใหญ่ สามารถป้องกันมิให้เด็กมีพฤติกรรมเลียนแบบก่ออาชญากรรมนี้ได้เพียงใด ผู้เสียหายหรือญาติของผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการก่ออาชญากรรมของเด็ก ได้รับการปกป้องจากรัฐที่บังคับมาตรการดังกล่าวได้สัดส่วนหรือไม่

ซึ่งเมื่อพิจารณากฎหมายจากประเทศต่าง ๆ จะพบว่ามีความแตกต่างแก่เด็กและเยาวชนที่หลากหลาย ดังนี้

สหรัฐอเมริกา รัฐบาลกลางไม่มีศาลเด็ก โดยถือว่าบุคคลอายุ 7 ปีลงมาไม่มีความผิดทางอาญา ส่วนแต่ละมลรัฐกำหนดอายุขั้นต่ำแตกต่างกันออกไป ศาลมีอำนาจในการตัดสินการกระทำความผิดของทุกช่วงอายุ หากศาลเห็นว่าการกระทำความผิดนั้นเป็นความผิดที่ร้ายแรง เช่น มลรัฐเท็กซัสถืออายุขั้นต่ำ 10 ปี สำหรับแคนาดา บัญญัติให้บุคคลอายุต่ำกว่า 12 ปี ไม่มีความผิดทางอาญา ส่วนบุคคลอายุตั้งแต่อายุ 12 ถึง 18 ปี จัดว่าเป็นเยาวชนให้รับผิดทางอาญาได้ แต่ตามมาตรการทางอาญาของพระราชบัญญัติความยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนและสาธารณรัฐฝรั่งเศสบัญญัติให้ผู้เยาว์อายุต่ำกว่า 13 ปี ไม่สามารถถูกลงโทษทางอาญาได้ ซึ่งทั้งแคนาดาและสาธารณรัฐฝรั่งเศสมาตรการคล้ายกับประเทศไทย

สาธารณรัฐประชาชนจีน กฎหมายอาญาของจีนบัญญัติว่าบุคคลมีอายุครบ 16 ปีบริบูรณ์จะต้องรับทางอาญา ส่วนการกระทำความผิดร้ายแรงบางประเภท เช่น ฆาตกรรมโดยเจตนา การข่มขืน วางเพลิง เป็นต้น อายุขั้นต่ำของเด็กที่ต้องรับโทษทางอาญามีการเปลี่ยนแปลงในปี พ.ศ. 2564 จาก 14 ปี ลงมาเป็นอายุ 12 ปี แต่ทั้งนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งข้อดีของกฎหมายสาธารณรัฐประชาชนจีนมีจุดเด่นตรงที่หากเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงเด็กอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไปรับโทษทางอาญาได้

แนวทางการลงโทษที่น่าสนใจ คือ สาธารณรัฐเกาหลีใต้ กฎหมายอาญา บัญญัติไว้การกระทำของบุคคลอายุต่ำกว่า 14 ปี จะไม่ถูกลงโทษ นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติเยาวชนของเกาหลีใต้ ค.ศ. 1958 (Juvenile Act) แก้ไขเพิ่มเติมในปี ค.ศ. 2007 ได้กำหนดช่วงกลุ่มอายุไว้ โดยมีการแก้ไขกลุ่มอายุไว้ คือ เด็กอายุต่ำกว่า 10 ปี ไม่มีความผิดใด ๆ อายุ 10 ถึง 13 ปี ซึ่งจะไม่ได้รับโทษทางอาญาแต่จะได้รับการคุ้มครองแทน (Protective Dispositions) และอายุ 14 ถึง 18 ปี ซึ่งจะต้องรับผิดทางอาญาแต่จะได้รับโทษไม่เท่าผู้ใหญ่และมีเพดานโทษสูงสุดที่ชัดเจน

มาตรการคุ้มครอง "Protective Dispositions" คือ "มาตรการคุ้มครองและแก้ไขเยาวชน" ที่ศาลเยาวชนและครอบครัวใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด กำหนดมาตรการคุ้มครองไว้ 10



ระดับ โดยเรียงจากเบาที่สุดไปหาหนักที่สุด ศาลสามารถใช้มาตรการเดียวหรือหลายมาตรการร่วมกันก็ได้ เช่น ระดับ 1 ส่งตัวเยาวชนให้ผู้ปกครองดูแลและอบรมสั่งสอนอย่างใกล้ชิด ระดับ 5 ให้อยู่ภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่คุมประพฤติเป็นเวลา 1 ปี ระดับ 9 ส่งตัวไปยังศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชนเป็นระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน และระดับ 10 ส่งตัวไปศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชนเป็นระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี มาตรการนี้มุ่งปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมและส่งเสริมการเติบโตอย่างมีคุณภาพ แทนการลงโทษทางอาญา มาตรการเหล่านี้ "ไม่ใช่โทษทางอาญา" และจะไม่ถูกบันทึกเป็นประวัติอาชญากรรม ทำให้เยาวชนยังมีโอกาสเติบโตและกลับคืนสู่สังคมได้โดยไม่มีมลทินติดตัว

เมื่อพิจารณาจากประเทศต่าง ๆ แล้ว จะเห็นได้ว่าแต่ละประเทศพยายามที่จะกำหนดอายุของเด็กที่ก่ออาชญากรรมให้ไม่ต้องรับโทษทางอาญา ให้เป็นไปตามหรือใกล้เคียงกับคำแนะนำของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และสำหรับช่วงอายุที่พ้นจากการเป็นเด็กอีกหนึ่งขั้นก็กำหนดให้ไม่ต้องรับโทษทางอาญา แต่มีมาตรการควบคุมบางประการ ก่อนที่จะถึงจะกลุ่มอายุที่ต้องรับโทษทางอาญาได้ ซึ่งหากประเทศไทยใช้แนวทางสหรัฐอเมริกาที่ไม่ระบุอายุขั้นต่ำของผู้ที่ถูกลงโทษทางอาญา หรือสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งกำหนดให้เด็กอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไปก่ออาชญากรรมร้ายแรงสามารถรับโทษทางอาญาได้ อาจเป็นการข้ามขั้นความรู้สึกที่ช้ำแรงมากเกินไป หรือแคนาดาและสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่กำหนดอายุไว้ที่ 12 และ 13 ปีขึ้นไป ก็ยังมีอายุที่ต่ำกว่าคำแนะนำของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ส่วนสาธารณรัฐเกาหลีใต้ กำหนดอายุไว้ที่ 14 ปีขึ้นไปถึงจะลงโทษทางอาญาได้ แต่มีการบัญญัติให้เด็กอายุ 10 – 13 ปีที่ก่ออาชญากรรมแม้จะไม่สามารถลงโทษทางอาญาได้ แต่จะได้รับมาตรการคุ้มครองแทน ซึ่งมาตรการรูปแบบนี้มีระดับควบคุมเบาไปจนถึงหนัก ซึ่งหากประเทศไทยนำรูปแบบ "มาตรการคุ้มครองและแก้ไขเยาวชน" ของสาธารณรัฐเกาหลีใต้ ที่กำหนดมาตรการคุ้มครองไว้ 9 ระดับ มาปรับใช้กับประเทศไทย จะมีความสอดคล้องทั้งการปฏิบัติตามคำแนะนำของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ที่ไม่ให้เด็กรับโทษทางอาญา และเมื่อเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปี จนถึงไม่เกิน 15 ปีกระทำความผิดทางอาญา แม้จะไม่ได้รับโทษทางอาญา แต่ให้เข้ารับมาตรการแก้ไขฟื้นฟูตามระดับความร้ายแรงของการกระทำ เป็นมาตรการควบคุมเพื่อคุ้มครอง อันจะเป็นการขัดเกลาเด็ก ที่จะป้องกันพฤติกรรมกระเลินกระเอยของเด็ก ว่าเด็กก่ออาชญากรรมแล้วไม่ต้องรับโทษใด ๆ เลย และยังเป็นการป้องกันมิให้เด็กไม่กลับมาก่ออาชญากรรมซ้ำอีก อันจะทำให้ผู้เสียหายหรือญาติผู้เสียหายรู้สึกว่าการที่เด็กที่ก่ออาชญากรรมยังได้รับบทลงโทษอยู่บ้างลดความรู้สึกว่าไม่ได้รับการปกป้องจากรัฐ และประการสำคัญมาตรการดังกล่าวไม่ใช่โทษทางอาญา

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ประเทศไทยเห็นควรยังคงหลักการเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปีไม่ต้องรับผิดทางอาญา ส่วนอายุ 12 ปีแต่ไม่เกิน 15 ปี เดิมไม่ต้องรับโทษทางอาญาก็ให้มีการปรับปรุงให้เข้ารับมาตรการแก้ไขฟื้นฟูตามระดับ



ความร้ายแรงของการกระทำ ส่วนอายุ 15 ปีขึ้นไปสามารถรับโทษอาญาได้ โดยมีการแก้ไขมาตรการให้มีความเหมาะสมโดยมีข้อเสนอแนะ คือ

1. เห็นควรนำมาตรการคุ้มครอง "Protective Dispositions" หรือมาตรการคุ้มครองและแก้ไขเยาวชน ของสาธารณรัฐเกาหลีได้มา

ศึกษาเพื่อปรับใช้กับประเทศไทย ซึ่งอาจจะมี 10 ระดับ หรือน้อยกว่านั้นก็ได้ตามความเหมาะสม

2. เมื่อมีการศึกษามาตรการคุ้มครองและแก้ไขเยาวชน ของสาธารณรัฐเกาหลีได้แล้วให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา

74 ซึ่งบัญญัติให้เด็กอายุตั้งแต่ 12 ปีแต่ไม่เกิน 15 ปี ที่ก่ออาชญากรรมต้องเข้าสู่มาตรการคุ้มครองและแก้ไขเยาวชน

3. จัดเตรียมความพร้อมในการใช้มาตรการคุ้มครองโดยมีกรมคุมประพฤติเป็นหน่วยงานหลัก และมีหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลเด็ก เยาวชนเข้ามาร่วมบูรณาการ

เอกสารอ้างอิง

กองสารนิเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2567, 15 กุมภาพันธ์). ผบ.ตร.รับรายงานผลการศึกษาอายุการกระทำผิดเด็กเยาวชน พบแนวโน้มทำผิดสูงขึ้น เหนืออายุที่ทำผิดต่ำลง เตรียมเสนอกระทรวงยุติธรรม ปรับแก้ไขกฎหมายกำหนดโทษคดีเด็ก. สืบค้นจาก <https://saranitet.police.go.th/ผบ-ตร-รับรายงานผลการศึกษา/>

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2562). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 11). พลสยาม พรินต์ติ้ง.

นันทรัฐ ไผ่เจริญ. (2566). เด็กอายุ 14 ปี ก่อเหตุยิงกลางห้างสยามพารากอน. Benar News. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2568, จาก

<https://www.benarnews.org/thai/news/th-teen-gunman-10032023130723.html>

เบนาร์นิวส์. (2566, 3 ตุลาคม). เยาวชน 14 ปี ใช้ปืนดัดแปลงยิงในพารากอน ดับ 2 เจ็บ 5 ราย.

BenarNews. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2568, จาก

<https://www.benarnews.org/thai/news/th-teen-gunman-10032023130723.html>

พิชยนต์ นิพาสพงษ์. (2563). กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในประเทศแคนาดา. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2568, จาก

<https://oia.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/9044/iid/154346>

พิมพ์สุรางค์ ชนินทรลีลา. (2565). การยกเว้นความรับผิดชอบในทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.



สำนักข่าวซินหัว. (2021, 1 มีนาคม). จีนบังคับใช้เกณฑ์อายุ 12 ปี ‘รับผิดชอบทางอาญา’ แล้ว. *ซินหัวไทย*. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2568,

จาก https://www.xinhuaathai.com/china/181841_20210301

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2564) งานแปลข่าวรอบโลก. จีน. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2568, จาก

https://old.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=76977&filename=foreign_news

หยก พรกระแสน. (2556). *ความผิดต่อชีวิตและร่างกาย ศึกษาจากพระอัยการลักษณะวิวาทตีตัวในกฎหมายตราสามดวงเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายอาญาสมัยใหม่*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Brown, P. (2018). Reviewing the age of criminal responsibility. *Criminal Law Review*, 11, 904-909.

Juvenile Act, Act No. 16922 (S. Kor. Jan. 5, 2020). Retrieved from Korea Legislation

Research Institute website:

https://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawView.do?hseq=54411&lang=ENG

National People's Congress. (1997). Criminal Law of the People's Republic of China

OHCHR | General Comment No. 24 (2019) on children's rights in the child justice system

Thai PBS. (2566, 3 ตุลาคม). *แจ้ง 5 ข้อหา! คดีเด็กชาย 14 ปียิงในพารา곤 ส่งตัวศาลเยาวชน*. Thai PBS News. สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2568, จาก

<https://www.thaipbs.or.th/news/content/332423>